

Δουρῶω=ἀντίχω.

Ζαλικεύω=βαλῶ στίς πλάτες τοῦ ἀνθρώπου φόρ-
τωμα (=ζαλῖνα).

Καραβέλι=πουλί· τὸ ἔλεγε καὶ παρόνι καὶ μαν-
ουποῦλι σ' ἄλλους τόπους (ἀρχαῖο ὁ ψάρ).

Κουρδουκιάω=κυλάω ἀπὸ πλευρὸν εἰς πλευρὸν
καὶ πῶς παραπέρα· λέγεται γὰρ κείνον ποῦ κοιμάται
καὶ κυλιώντας πάει ἄλλου κτλ. Ἐπειτα γὰρ κάθε
ἀφύσικο κάπως μετατόπισμα.

Λουμασμένη= πού ἔχει λούνες (= λάσπη νε-
ρωπή).

Μπάρα=γούρνα μὲ νερό

Μπουφιδί=εἶδος κοχλίου· στενόμακρο· κάποτε κ'
αὐτὰ τὰ μάτια τὰ λέγε μπουφιδία.

Σταφύωνω=ξεδάφω (τάφος).

Παγανός=ἡσυχός· στίχας δημ. τραγουδιοῦ·

Ἡ Θάλασσα ἔναι παγανή

κι ἀέρας τὴν ταραίζει.

Ξενομάω=βγάζω ἀπ' τῆ νομή, βοσκή.

Σιούτο=δίχως ζῦλα, κέρατα (τραγί-σιούτο).

Σκατιλήθω=σπίθα.

Στουρνολίθαρο=γερὴ πέτρα ποῦ βγάζει ἰσπίδες
σὰ χτυπιέται μ' ἄλλη τσακμακόπετρα.

Στραβοκατινιάζω=στραβώνω τὴ μέση μου· δι-
πλα (κατίνα=ἡ μέση τοῦ ἀνθρώπου).

Μείνανε καὶ μερικά τυπογραφικὰ λάθια ποῦ πρὶν
διορθώνουμε δῶ.

Φύλλο τοῦ «ΝΟΥΜΑ» 200, ἐπιφυλλίδα.

σ. 3, στήλη α'.—ἀντὶ ρογιάξεις—ρογιάξεις.

σ. 3, στ. β'.—ἀντὶ Ραφανιότικο—Ραφανιότικο

σ. 5, στ. γ'.—ἀντὶ ξεκοινοῦσα—ξεκοινοῦσα.

σ. 6, στ. α'.—ἀντὶ σηλιόνουνταν—σηλιόνουνταν.

σ. 7, στ. β'.—ἀντὶ νάφουγρασιεῖ—νάφουγρασεῖ.

σ. 7, στ. γ'.—ἀντὶ δοτόμητη—δοτόμητη.

σ. 9, στ. γ'.—ἀντὶ πεπιλιάγκοι—πιπιλιάγκοι.

V. HUGO

ΟΙ ΔΥΟ ΚΟΡΕΣ ΜΟΥ

Στὸ δροσερὸ τὸ σύθαμπο, ἡ ὥραία βραδυὰ ποῦ φέρεται,
Ἡ μιά μὲ κύκνον ὅμοια, κ' ἡ ἄλλη μὲ περιστέρη.
Ὁραῖες, κ' οἱ δύο χαρούμενες, ὡ γλύκες τί πνεύματα!
Κοίτα, ἡ μεγάλη ἀδελφή, μαζί μὲ τὴ μικροῦλα
Στὸ περιβόλι κάθονται· μπουκέτο ὅπο χιονῶτα
Γαρούφαλλα ἀπὸ πάνω τους μὲ τὰ κλωνιὰ τάρρατα,
Σὲ μιάν ἄδρια μερμάρινη, ποῦ τὸ κινᾷ οἱ ἀνέμοι.
Γέρνει καὶ βλέπει ἀστάλματο καὶ ζωντανὸ, καὶ τρέμει
Στὴ σκιά, καὶ μοιάζουν στοῦ δοχείου τὴν ἄκρη τὰ λουλούδια
Σὰ σ' ἔκσταση νὰ ἐστάθηναν πετώντας πεταλούδια.

1906

ΛΟΕΓΓΡΙΝ

τᾶχει ὅλα μέσα της, ὡς καὶ τὴν τέχνη, ὡς
καὶ τὴν ποίηση! Νομίσανε πὼς ἄλλο δὲ ση-
μαίνει παρὰ γραμματικὴ. Ὁξω ἀπὸ τὴ γραμμα-
τικὴ, δὲν κοιτάζανε. Κ' ἔτσι, γὰρ νὰ ξαναθῶμε στο
ταπεινὸ μου τὸ βιβλίον, ὕστερις ἀπὸ δέκα χρόνια,
συλλογίστηκε ὁ φίλος μου, ποῦ διόλου δὲ φταίει,
πὼς τὸ Ταξίδι μπορεῖ νάναί κ' ἔργο ποιητικόν, ἐνῶ
ἂν ὁ δασκαλισμός, ἂν ἡ καθαρέδουσα δὲ μᾶς χαλνού-
σανε κάθε ὀρθὴ κρίση καὶ κάθε φιλολογικὸ αἶσθημα,
ἔπρεπε πρῶτα νὰ προσέξῃ στὴν οὐσία, δὲν τολμῶ νὰ
πῶ τὴν ἀξία τὴ φιλολογικὴ τοῦ βιβλίου μου, εἴτε
γὰρ νὰ τὸ παινίσῃ εἴτε γὰρ νὰ τὸ κατακρίνῃ, κ' ἔ-
πειτα νὰ στοχαστῇ. Νὰ δοῦμε τώρα τί λέει καὶ γὰρ
τὴ γλώσσα.

Θὰ μοῦ ἀποκριθῇτε πὼς στὴν Ἑλλάδα τόσο
σπουδαῖο εἶναι τὸ ζήτημα τὸ γλωσσικόν, ποῦ μᾶς
ἀπορροῦφηξε νοῦ καὶ ψυχὴ, σὲ βαθμὸν ποῦ τᾶλλα πᾶ
μῆτε τὰ βλέπουμε. Μὰ καὶ γὰρ τί σὰς λέω; Θὰ μὲ
πιστέψετε καμιά μέρα καὶ θὰ καταλαβετε πὼς μὲ
τὸν πόνο τῆς καρδίας μου καὶ ὅχι ἀπὸ παραξενιά,
ὅχι ἀπὸ θέλησιν νὰ ψεγάδιζω καὶ νὰ φωνάζω—θᾶ-
τανε ἀλλόκοτη, θέλησιν, μὰ τὸ ναί!—σὰς τὸ εἶπα
ἰσως κάποτε, πὼς ὅταν κανεὶς βλέπει ἀπὸ δῶ τὰ
πράγματα, πολλὰ στὴν Ἑλλάδα τοῦ ἔρχονται σάν,

Ἡ Κοινὴ Γνώμη

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΒΕΛΗ

Ἀγαπητέ μου «Νουμά»,

Ὅταν εἰδιάβαινα προχθὲς τὸ γραμματάκι τοῦ ἀ-
γνώστου εἰς ἐμὲ Παρασκηνίτη, ἐθυμῆθηκα τὸ ιστορι-
κὸ ἀνέκδοτο τοῦ χωριάτη ποῦ ἐψήφισε νὰ ἐξοριθῇ
ὁ Ἀριστείδης γιὰτὶ βαρύνθηκε νὰ ἀκούῃ· νὰ τόνε λένε
δίκαιον! Δὲ βαλῶ ἴσα μὲ τοῦ χωριάτη τὸ στενὸ κε-
φάλι πρὶν τὴν γνώσιν τοῦ Παρασκηνίτη-σου. Μὰ τὸ γραμ-
μα τοῦ ἐμοιάζει σάν νὰ τοῦ τὸ ὑπαγόρευε ὁ χωριά-
της ἐκεῖνος ἀπὸ ἐνῶ ὁμολογεῖ ὅτι ἡ Κυβέλη εἶναι
ἡ μοναδικὴ εἰς τὸ εἶδος τῆς, ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ
λέει πὼς δὲν μπαρεῖ νὰ ὑποφέρῃ νὰ τὸ λέμε ἐμεῖς
ποῦ γράφουμε καθημερινῶς!...

Ἀπένου σ' αὐτὰ, ἀγαπητέ μου «Νουμά», ἔχω
να καμω μιὰ παρατήρησιν. Ὅταν γράφεται κάτι τι
κατὰ ἓνα τέτοιον τρόπο, κρύβει μέσα στίς γραμμὰς
κάποιαν πρόκλησιν γὰρ ἀπάντησιν καὶ συζήτησιν. Ὅ-
πως ὅμως προκαλεῖ τέτοια συζήτησιν δὲν ἔχει τὸ
δικαίωμα νὰ κρύβεται πίσω ἀπὸ ἓνα ψευδώνυμον ἀ-
γνώστο, ἀπὸ τὸ ὅποιο δὲν μπορεῖ ὁ ἄλλος νὰ κατα-
λάβῃ σὲ ποιὸν πρέπει ν' ἀπαντήσῃ. Ὅχι γὰρ νὰ βα-
σταῇ τὴ δική του θέση. Μὰ καὶ τὴ θέση τοῦ ἄλ-
λου. Γὰρ νὰ σοῦ δώσω καλύτερα νὰ καταλάβῃς
ὑπόθεσις πὼς ἐκεῖνος ποῦ πρέπει νὰ λάβῃ ἀπάντησιν
εἶναι ὁ Ψυχάρης, ὁ Πάλλης, ὁ Παλαμάς. Ὅσο καὶ
νὰ μὲ πειράξῃ ἓνας ἀπ' αὐτούς, θὰ τοῦ ἀπαντήσω
μὲ ὅλο τὸ σεβασμὸν ποῦ ὀφείλεται σ' ἓνα δασκαλο τι-
μημένο. Ὑπόθεσις ἔπειτα πὼς ἐκεῖνος ποῦ συζητᾷ
μαζὶ μου εἶσαι σὺ, ἡ κανένας ἄλλος ἴσως μας. Θὰ
τοῦ ἀπαντήσω μὲ ἰσότητά καὶ εὐγένεια συναδελφική.
Ὑπόθεσις τέλος πὼς αὐτὸς ποῦ μιλεῖ πρὸς ἐμένα εἴ-
ναι κανένας νεοσύλλεκτος τῆς πέννας. Θὰ κοιτάξω
τὸν τρόπο του καὶ ἂν εἶναι ἐκεῖνος ποῦ δείχνουν τὰ
φιντανάκια τοῦ καντηλοφόρου ὅταν πρωτοβούτανε τὸ
κοντύλι τους στὴν καλαμαριά, θὰ ποῦ τραβήξω τὰ
αὐτάκια νὰ μάθῃ νὰ στέκεται ἀπέναντί μας μὲ τὸ
σεβασμὸν, ἂν ὅχι ἄλλο, τῆς ἱεραρχίας τουλάχιστον!...

★

Γι' αὐτὸ μοῦ φαίνεται πὼς πρέπει ἔτσι νὰ γί-
νεται. Γι' αὐτὸ τὸ σφάλμα ρίχνω σὲ σένα. Σοῦ ρί-
χνω τὸ σφάλμα. Μὰ καὶ σοῦ ἀπαντῶ ὅταν ἡ εὐθύνη
πέφτει ἐπάνω σου.

Ἡ πρωταγωνίστρια τῆς «Νέας Σικνηῆς» ἔχει
μεγάλαν ἀξίαν. Αὐτὸ τὸ συζητήσαμε μαζί καὶ προφο-

παιδιάτικα, παιδιάτικη καὶ ἡ ἀντίληψιν τῆς φιλο-
λογίας. Ἀπὸτὰ συλλογιόμαί, τὴν κατάστασίν μας
παρατηρῶ τὴ νηπτική, μιλώντας γὰρ τὰ δικά μου,
καὶ μὴ θαρρῶτε τάχα πὼς παραπονιόμαί γὰρ μένα.
Ἐτυχε νὰ γράψω κάμποσα, λοιπὸν καὶ κάμποσα νά-
κούσω. Γι' ἀπὸτὸ μπορῶ καὶ κρίνω. Μήπως ἀρκετὰ
δὲ μοῦ βγάλανε στὴ μέση καὶ γὰρ τὸ Ταξίδι; Δὲ λέω
τίς βρισιές. Λέω καὶ τὰ καλὰ τὰ λόγια. Κάποιος
ἄξαφνα, ποῦ πολὺ μ' ἀγαπᾷ, μοῦ ἔκαμε καὶ τὴν
παρατήρησιν, ἀφοῦ δημοσίευσά τ' «Ὀνειρὸ τοῦ Για-
νίσου», πὼς φρόνιμα καταπιστάσθηκα βιβλίον μεγάλο,
ἀλάκταιρο ῥομάντζο, γιὰτὶ τὸ Ταξίδι, ὅπως καὶ ἂν εἴ-
ναι, δὲν εἶχε σειρὰ, παρὰ μόνον κεφάλαια, χωριστὰ
κάπως τὸ ἓνα ἀπὸ τᾶλλον, κ' ἔτσι ἐμοιάζει σάν κομ-
ματιασμένον.

Ποῦ νὰ τὸ βάλλῃ ὁ νοῦς μου πὼς ἓνας στίχος μι-
κρὸς ἀξίζει λιγώτερον ἀπὸ ἓνα μεγάλο; Κάποτες μά-
λιστα πρὶν δύσκολα καταφέρνεις τὸ μικρόν. Ἰσως
κίόλας θέλει πολλὴ δουλειὰ, ὥσπου νὰ καταφέρῃς ἓνα
σύγγραμμα ποῦ νὰ μὴ συνεχίζονται τὰ κεφάλαιά του,
καὶ ὥσως ἀφαντο καὶ ἀσπαστὸ φαδὶ νὰ τὰ συνεδέῃ
ἀνάμεσά τους. Δὲν πειράζει. Τὸ ἔχω καὶ ἀπαρτῆς
τί θὰ ποῦνε καὶ γι' ἄλλα μου βιβλία. Τὸ ἔχω, δι-
λαβὴ δὲν πῶς φτάνει ὁ νοῦς μου, γιὰτὶ ἐνῶ ποῦ νὰ

ρικῶς βλέποντάς τὴν στὴ σκηνὴ καὶ συμφωνήσαμε.
Ἄν διαφωνοῦμε, διαφωνοῦμε στὸ ὅτι δὲν πρέπει νὰ
τὸ λέμε, νὰ δείχνουμε ἐνθουσιασμὸ γὰρ τὴν καλλιτέ-
χνιδαν, γὰρ νὰ μὴ τὴν καταστρέψουμε, μὴ τὴν κά-
μουμε νὰ τὸ παρὴ ἀπάνου της καὶ δὲν ξέρω τί ἄλλο.
Σ' αὐτὸ θὰ σοῦ φέρω ἓνα ἄλλο συγκριτικὸν παράδειγ-
μα. Εἰς τὴν «Ἀκρόπολιν» ἐβάλαμε τὴν εἰκόνα τοῦ
Λεάντρου Παλαμά καὶ σὺ ἔγραψες καὶ ἄρθρον μὲ τὴν
ὑπογραφή σου. Γιὰτὶ τόκαμες αὐτό; Γιὰτὶ ἄλλο παρὰ
γὰρ νὰ δώσῃς θάρρος εἰς τὸ μικρὸ ποιητὴ, γὰρ νὰ τὸν
ἐνθουσιάζῃς, νὰ τοῦ ζεστάνῃς τὸν ἔρωτά του πρὸς
τὴν τέχνην του, νὰ τοῦ φυσήσῃς στὴν ψυχὴ τὴν ἐλ-
πίδα ὅτι οἱ κόποι του, ἂν δὲν τοῦ φέρουσι καμμιὰ ὑλι-
κὴ ἀνταμοιβή, δὲ θὰ πᾶνε ὅμως καὶ χαμένοι, ἀλλὰ
θὰ ἐκτιμηθῶνε καὶ θὰ ἱκανοποιηθῶνε ἠθικῶς τουλά-
χιστον; Καὶ ἂν αὐτὸ εἴταν σωστὸ νὰ γίνῃ γὰρ τὸν
ποιητὰν μας, γιὰτὶ εἴταν περισσὸ γὰρ τὴν ἡθοποιὸν
ποῦ βγαίνει στὸ ἐπικίνδυνον σανίδι μὲ τὸ καρδιοχτύπι
καὶ τὸ φόβον τῆς ἀποτυχίας, τῆς παραγνωρίσεως, τῆς
ἀποδοκιμασίας;

Ἄν εἶναι ἓνας δασκαλός, γκρινιάρης, σφιχτός·
σὲ καλοπιάσματα, σὲ ρεκλάμες, σὲ θύρυβα γὰρ ἡθο-
ποιούς καὶ συγγραφεῖδας—κατὰ τὸν ρεπορτέρηδες—
εἶμαι ἐγὼ, τὸ ξέρεις πολὺ καλά. Μὰ γι' αὐτὸ ἀφίνω
κ' ἐλεύθερον ὅλον μου τὸν ἐνθουσιασμὸν γὰρ ἓναν ἀλη-
θινὸν τεχνίτην, ὁ ὁποῖος ξέρω ὅτι ὅσο περισσότερον ἐνθα-
ρυνθῇ, ἄλλο τόσο θὰ φιλοτιμηθῇ νὰ βγάλῃ ἀληθι-
νοὺς ἐκείνους ποῦ τὸν παρεκλογατοῦν εἰς τὴν τέχνην
του μὲ ἀληθινὸν ἐνδιαφέρον γὰρ αὐτὴν τὴν τέχνην.

Αὐτὰ καὶ μένω—ἀγαπητέ μου Ταγκόπουλε.
Κι' ἂν ἔχεις καμμιὰ ἐπιφύλαξιν γὰρ ὅλα αὐτὰ, πῆς
μου τὴν ἀνοιχτὰ καὶ τὴ συζητοῦμε.

Δικός σου

TIM. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ

Σημ. τοῦ «Νουμά». Ἀδίκαια, θαρροῦμε, θύμωσε ὁ
φίλος Σταθόπουλος μὲ μιὰ ἀθῶα «Κοινὴ Γνώμη»
τοῦ περασμένου φύλλου. Ὁ «Παρασκηνίτης» μιλών-
τας γὰρ τοὺς «Κυβελοντῶνας», οὔτε τὴν Κυβέλην
θέλησε νὰ πειράξῃ οὔτε τὸ Σταθόπουλον, ποῦ τοὺς ἐ-
χτιμάει καὶ τοὺς δύο σύφωνα μὲ τὴν ἀξίαν τους. Μί-
λησε ὁ συνεργάτης μας γὰρ τοὺς ρεπορτερίσκους καὶ
μόνον αὐτοὺς πειράζει ἔτσι ἀλαφρὰ καὶ φιλικῶς, γιὰτὶ
οἱ βλοφημένοι μὲ τὸ λιθάνι ποῦ τῆς καίνε ἀδιόκοπα
καὶ ἀνόητα, ὅχι μοναχὰ τὴν καλὴν τεχνίτριν τῆς Ν.
Σικνηῆς θὰ πάρουνε στὸ λαιμὸν τους μὰ καὶ τὴ δι-
κή μας μύτη θὰ χαλάσουνε καὶ δὲ θὰ μποροῦμε πιά
νὰ μυρίσουμε τὴν Τέχνην καὶ νὰν τὴν ἀπολάβουμε.

τὰ μαντέψω; Κι' ὥστόσο γράφω καὶ γράφω. Γράφω
μὲ ἀγάπην. Γράφω μὲ χαρὰ. Γιὰτὶ γράφω γὰρ τὴν
Ἰδέαν.

★

Ἐδῶ μιλοῦμε. Κουβεντιάζουμε ξέγνοιαστα, φι-
λικῶς, σὰς ἀνοίγω τὴν καρδίαν μου. Μὰ παράπονον κα-
νένα δὲν ἔχω. Καὶ πὼς νῆχω; Ὑστερις ἀπὸ δεκαε-
πτά χρόνια σῶσά, ὅταν ξανατυπῶναι κανεὶς ἓνα βι-
βλίον ποῦ ἡ δράση του, ἀντὶς νὰ λιγοστεύῃ, θαρρῶ
πὼς ξαπλώνεται καὶ πάει, ἀχαρίστος θάτανε, θάτα-
νε ἀπὸ μέρος τοῦ ἐμαρτίαν μεγάλην, ἂν καθότανε ἄ-
ξαφνα στὴ γωνίαν τοῦ νὰ πικραίνεται, νὰ δέρνεται
καὶ νὰ κλαίῃ. Ἐνῶν ἐναντὶ φίλῳ τοὺς παλιούς καὶ
τοὺς καινούριους φίλους, ποῦ μ' ἀκολούθησανε καὶ
τοῦς συχνὰ μ' ὠδηγήσανε στὸ δρόμον. Δὲν εἶναι ὁ λό-
γος μου μοναχὰ γὰρ τὴν κοινὴν μας τὴν ἐργασίαν, γὰρ
τὸ σκοπὸν μας τὸν κοινόν. Ἡ φίλια, ἡ ἀφοσίωσις κ' ἡ
ἀγάπη ποῦ χάρηκα στὴ ζωὴν μου ἀπ' ἀφ' αὐτοῦς, λίγοι
μπῶν νὰ τὸ πῶ, τὴ χάρηκανε σάν καὶ μένα. Λίγοι
γνωρίσανε τέτοια παρηγορία. Τὸ φίλιν τῆς ψυχῆς
μου τοῦς τὸ δίνω καὶ δῶ τοὺς τῶδ' αὐτὰ καὶ στὴν
Ἀπολογία. Ἐνῶν πρὸς καθέναν νὰ τοὺς πλῆξω τὸ στε-
φάνιν ποῦ τὸ χέρι μου ἰσῶς ἀξίον δὲν εἶναι νὰ τοὺς